

Vlaams
Parlement

stuk **1396** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 7 december 2011 (2011-2012)

Voorstel van resolutie

van de heren Joris Van Hauthem en Filip Dewinter
en de dames Gerda Van Steenberge en Marijke Dillen

betreffende een proeve van grondwet
voor de toekomstige onafhankelijke Vlaamse staat

TOELICHTING

Minister-president Kris Peeters heeft eind september 2010 aan de Vlaamse Regering en aan de parlementsvoorzitter een ontwerp van Handvest met de Grondrechten van de Vlamingen overhandigd.

Het is geschreven als een voorstel van resolutie goed te keuren door het Vlaams Parlement. In de huidige stand van de federatie België mogen de deelstaten geen eigen grondwet hebben. Ze hebben geen ‘constitutieve autonomie’.

Het document neemt alle – voor de huidige Vlaamse bevoegdheden relevante – bepalingen over uit het EU-handvest, uit de Belgische Grondwet en uit relevante Vlaamse decreten. Basis is het EU-handvest dat door specialisten gezien wordt als een betere en vollediger beschrijving van grondrechten dan het oude Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Uit dit EU-handvest komen ook de modernste sociale grondrechten in de Vlaamse tekst: het recht op een ombudsman, op consumentenbescherming, op academische vrijheid (naast persvrijheid), het recht op kosteloze arbeidsbemiddeling en op gezondheidszorg, het recht op ‘vrije en geïnformeerde instemming’ bij medische ingrepen, en het recht van het kind op contact met beide ouders ‘tenzij dit tegen zijn belangen indruist’.

Al van midden de jaren negentig en tot diep in vorige regeerperiode is gewerkt aan een Vlaamse Grondwet of een Vlaams Handvest. Parlementsvoorzitter Norbert De Batselier (sp.a) was er intens mee bezig. Minister-president Luc Van den Brande ook

Ook de fractie van het Vlaams Belang wil haar steentje bijdragen tot de discussie over de grondrechten in Vlaanderen. Wij hanteren wel een volslagen andere invalshoek dan andere voorstellen die tot nog toe ter zake zijn ingediend.

Voor ons is het einddoel van de Vlaamse Beweging het oprichten van een onafhankelijke Vlaamse staat, lidstaat van de Europese Unie. In dat licht lijkt het ons wenselijk dat nu reeds nagedacht wordt over welke grondwet deze toekomstige onafhankelijke staat dient te beschikken. Andere teksten hebben het vooral over een ‘handvest’, een soort charter dat het eerder heeft over een aantal (grond)rechten die verband houden met de bevoegdheden waarover de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest op dit ogenblik beschikken, en die – indien goedgekeurd – de basisleidraad zouden moeten vormen voor welk overheidsbeleid dan ook. Ongetwijfeld levert dit stof op voor een boeiende politieke discussie.

Wij willen echter verder kijken. Wij willen dat Vlaanderen nu reeds een blauwdruk van grondwet zou bezitten voor het ogenblik dat België en dus ook de Belgische Grondwet ophouden te bestaan. In het verleden zijn reeds dergelijke pogingen ondernomen. We verwijzen naar het werk van Jan Clement, Wouter Pas, Bruno Seutin, Geert Van Haegendoren en Jeroen Van Nieuwenhove, ‘Proeve van grondwet voor Vlaanderen’, Brugge, Die Keure, 1996. Wij verwijzen eveneens naar het verzoekschrift, ingediend door het Algemeen Nederlands Zangverbond en het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen, waarbij door meer dan 24.000 ondertekenaars aan het Vlaams Parlement werd gevraagd werk te maken van een eigen Vlaamse grondwet. Dat verzoek werd toen door het Vlaams Parlement afgewezen.

De tekst die wij in dit voorstel van resolutie presenteren is niet alleen een juridisch, maar vooral een politiek document, dat – zoals reeds werd gesteld – het einddoel van de Vlaamse Beweging uitdraagt zoals het Vlaams Belang dit ziet.

I. VERLEDEN EN TOEKOMST: OVER DE VLAAMSE CONSTITUTIONELE TRADITIE

Vlaanderen heeft een zeer oude en rijke constitutionele traditie. In het Graafschap Vlaanderen van de twaalfde eeuw waren namelijk reeds elementaire democratische en constitutionele beginselen diep geworteld.

Het concept van een rechtsstaat houdt in dat de heersers ook onderworpen zijn aan het recht en de rechten van hun onderdanen moeten eerbiedigen. Artikel 1 van het Charter van Sint-Omaars dat in 1127 werd verleend door graaf Willem Clito, opvolger van de vermoorde Karel de Goede, bepaalde dat de graaf ervoor zou zorgen dat de vonnissen van de rechtbank zouden worden uitgevoerd tegen alle personen, ook tegen de graaf zelf. Het dagboek van Galbertus van Brugge, vooraanstaand grafelijk ambtenaar, waarin enkele belangrijke politieke gebeurtenissen en juridische kwesties tussen maart 1127 en juli 1128 naar aanleiding van de dood van Karel de Goede werden geschetst, bevat ter zake interessante aanwijzingen. Galbert van Brugge maakt gewag van een toespraak die gehouden werd door Iwein van Aalst, één van de oppositieleiders tegen graaf Willem Clito, in Gent in 1128. Toen Willem Clito, in strijd met gedane beloften, nieuwe belastingen invoerde in Gent, wees Iwein van Aalst de graaf erop dat hij zijn woord had gebroken en aldus de band met zijn onderdanen had verbroken. Iwein van Aalst stelde vervolgens voor om deze beschuldiging in een rechtbank hard te maken.

Ook een ander elementair democratisch beginsel, het regeren bij toestemming, was in het graafschap diep geworteld. De bevolking van het graafschap stemde er wel in toe om geregeerd te worden, maar níet om blindelings te aanvaarden wat door de heersers werd besloten. De rechtstreekse deelname van de bevolking aan de politieke besluitvorming gebeurde door middel van informele volksvergaderingen in vrij toegankelijke openbare plaatsen, waarin de gewone mensen een actieve rol speelden in de discussie. Later, in de veertiende eeuw, begon ook de onrechtstreekse vertegenwoordiging vaste vormen aan te nemen door de ontwikkeling van de drie standen: de standen van de adel, de clerus en de burgers.

Tegenover deze democratische rechtsstaat Vlaanderen stond het repressieve Frankrijk van koning Philippe IV. De onderdrukkende en onrechtvaardige aard van dit regime bleek zeer duidelijk uit de heksenjacht tegen de Orde van de Tempeliers. Hun goederen werden geconfisqueerd en hun leiders werden vermoord na een reeks van schijnprocessen. De geschiedenis herhaalt zich steeds. Het regime van Philippe IV was er een van een almachtige autocratie, van een prins die niet gebonden was door het recht.

Ook in het Hertogdom Brabant van de veertiende eeuw waren er reeds vergaderingen met daarin maatschappelijke standen die het gemeenschappelijk belang vertegenwoordigden ten aanzien van het hertogelijke gezag. Het was de kwestie van toestemming voor het heffen van belastingen die nieuwe politieke instellingen deed ontstaan. De vroegere vaste belasting van de Jaarbede was namelijk in de tweede helft van de dertiende eeuw vrijwel overal vervangen door andere belastingen, waaronder de Noodbede, een belasting die slechts in buitengewone omstandigheden kon worden geheven. Hertog Hendrik III had in 1261 in zijn testament bepaald dat de Noodbede slechts in zeven gevallen opgeëist mocht worden. Buiten deze gevallen werd de bede niet geëist, maar wel door de hertog gevraagd. Financiële moeilijkheden dwongen de hertogen ertoe om vrij dikwijls buitengewone beden aan te vragen. De steden wiens macht en invloed waren toegenomen door de omstandigheden of door het beleid van de hertogen, waren steeds bereid om de hertogen te steunen, maar slechts onder de voorwaarde van de verkrijging van politieke rechten en voorrechten. Toen in 1293 de Brabanders belast werden voor één twintigste van hun inkomen, moest Jan I verzekeren dat zij vrijwillig en niet verplicht hadden bijgedragen, “bij gratien ende niet van rechte”. Twintig jaren later, toen Hertog Jan II reeds op zijn sterfbed lag, werden afgevaardigden van de steden en de adel in Kortenberg bijeengeroepen om nieuwe

financiële steun aan de hertog te verlenen. Dit geld werd toegezegd, maar enkel onder de voorwaarde van de verlening van nieuwe voorrechten die in het bekende Charter van Cortenberg van 27 september 1312 werden vastgesteld. De steden verkregen een algemeen toezicht over het landsbestuur: een raad van veertien leden, de zogenaamde Raad van Cortenberg, waarin de vertegenwoordigers van de steden in de meerderheid waren, zou om de drie weken bijeenkomen en erop toezien dat de rechten van het volk gehandhaafd bleven. Bij de ontvoogding van hertog Jan III in 1314 was de toestand van de financiën nog steeds precair en moesten de steden alweer hun hulp verlenen. De steden verleenden de jonge vorst financiële steun en verkregen de twee Waalsche Charters van 12 juli 1314. Door deze vrijheidsbrieven kregen zij een tijdelijk controlerecht over het financiële bestuur van het hertogdom. De ambtenaren werden onder hun toezicht benoemd en afgezet en moesten tweemaal per jaar aan hen rekenschap afleggen. Bovendien mocht er geen munt worden geslagen zonder overleg met de afgevaardigden. In 1332 moest Jan III onder de bedreiging van een aanval uit het buitenland alweer de hulp van de steden inroepen. Het Charter van Cortenberg werd bevestigd en daarnaast beloofde de hertog dat er ieder jaar een onderzoek zou worden ingesteld inzake het beheer van zijn ambtenaren. Dergelijke onderzoeken, de zogenaamde besoecken, vonden inderdaad plaats in 1333, 1334, 1354, 1363, 1372 en 1381. Zij werden in heel Brabant gehouden onder toezicht van speciaal benoemde commissies, die uit stads- en landsafgevaardigden samengesteld werden. In 1334 werd ook nog een raad van zes leden opgericht en belast met het toezicht over de terugbetaling van de door de hertog opgenomen geldsommen. De Blijde Inkomst van 3 januari 1356 na de dood van Jan III is van zeer groot belang in de politieke geschiedenis van Brabant. Als voorwaarde voor hun erkenning moesten de nieuwe hertogen voortaan eerst beloven dat zij de door hun voorgangers verleende rechten zouden handhaven. Ook werd de regel ingevoerd dat bij iedere troonsbestijging de hertog een plechtige eed diende af te leggen in de zeven hoofdsteden van het hertogdom (Leuven, Brussel, Antwerpen, 's Hertogenbosch, Tienen, Zoutleeuw en Nijvel) en in Maastricht. Vanaf de regering van Johanna en Wenzel (1355-1383) speelden de steden, de adel en de geestelijkheid een meer en meer toenemende rol. De vertegenwoordiging door de Staten is een feit.

Dit oeroude constitutionalisme in het Graafschap Vlaanderen en in het Hertogdom Brabant was een zeer belangrijke ontwikkeling in Europa en vormde ook een belangrijke inspiratiebron voor onze Vlaamse grondwet, zeker wat betreft de fundamentele rechten en vrijheden van de Vlamingen. Verleden en toekomst dus.

II. PREAMBULE EN GRONDSLAGEN VAN DE VLAAMSE STAAT

In de preambule wordt verwezen naar de eeuwenlange ontvoogdingsstrijd van het Vlaamse volk op weg naar de onafhankelijkheid en het beginsel van het zelfbeschikingsrecht der volkeren. Deze Vlaamse staat past zich in de Europese samenwerking in en streeft naar een zo hecht mogelijke samenwerking met Nederland.

De titel over de grondslagen omvat bepalingen betreffende de fundamentele beginselen van de Vlaamse Republiek, het wapenschild, het volkslied, het grondgebied en de hoofdstad.

Zo is Vlaanderen een democratische rechtsstaat waarin er een scheiding is tussen de verschillende machten. Het politieke debat tussen politieke partijen is volledig vrij. Het eigendomsrecht en het principe van het lokale zelfbestuur zijn zeer belangrijke hoekstenen van de Vlaamse samenleving. Vlaanderen heeft als wapenschild een leeuw van sabel op veld van goud, genageld en getongd van sabel. Het vaandel van Vlaanderen is een leeuw van sabel op veld van goud, genageld en getongd van sabel. Het volkslied van Vlaanderen is 'De Vlaamse Leeuw'. De hoofdstad van de republiek is Brussel en de

officiële taal van Vlaanderen is het Nederlands. Tevens is er de inschrijving van het *ius sanguinis* als basisbeginsel van het Vlaams nationaliteitsrecht en wordt de bescherming van huwelijk en gezin grondwettelijk verankerd.

III. TERUG NAAR DE WORTELS: DE KLASSIEKE VRIJHEIDSRECHTEN

Zoals hierboven gesteld, dienen de rechten en vrijheden van de Vlamingen in de onafhankelijke Vlaamse staat bepaald te worden. Dat is de voornaamste functie van een grondwet van een democratische rechtsstaat: de bescherming van de burgers tegen de overheden en de onderwerping van de overheid aan het recht. Dan rijst uiteraard de vraag: over welke rechten en vrijheden gaat het?

Na de Tweede Wereldoorlog, en zeker gedurende de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw, heeft er een enorme ‘proliferatie’ – zeg maar wildgroei – van allerhande rechten plaatsgevonden. Zo beperkte de Universele Verklaring van de rechten van de mens van 1948 zich niet tot de klassieke vrijheidsrechten, maar bevatte ze ook een tiental artikelen met rechten van een geheel andere aard: bijvoorbeeld het recht op maatschappelijke zekerheid (artikel 22), het recht op arbeid (artikel 23), het recht op rust en vrije tijd en periodiek verlof (artikel 24) en het recht op een behoorlijke levensstandaard en sociale zekerheid (artikel 25). Deze rechten werden bekend als de economische en sociale rechten of de ‘mensenrechten van de tweede generatie’. Zij moeten dan onderscheiden worden van de klassieke vrijheidsrechten, de burgerlijke en politieke rechten, de ‘mensenrechten van de eerste generatie’. In de jaren tachtig van de vorige eeuw is er ook nog een pleidooi gehouden voor een ‘derde generatie van mensenrechten’, de zogenaamde solidariteitsrechten zoals het recht op vrede, het recht op ontwikkeling, het recht op een gezonde leefomgeving en het recht om mee te delen in de gemeenschappelijke erfenis van de mensheid. Het Vlaams Belang kant zich uiteraard niet tegen deze rechten, maar opteert wel voor het Nederlandse model waarin alleen de klassieke vrijheidsrechten van de burgers afdwingbaar worden gemaakt ten aanzien van de staat. Daarnaast wordt de overheid in diverse domeinen van het maatschappelijk leven een ‘politieke middelenverbintenis’ opgelegd teneinde zowel de welvaart als het welzijn van de Vlamingen te bevorderen (vergelijk titel III van dit voorstel: Taken van de overheid).

Meer bepaald streeft het Vlaams Belang ernaar dat volgende rechten en vrijheden afdwingbaar worden gemaakt tegenover de staat:

- de Vlamingen hebben dezelfde grondrechten en zijn onderworpen aan dezelfde plichten;
- het non-discriminatiebeginsel;
- de lichamelijke en geestelijke onaantastbaarheid; voor het Vlaams Belang houdt dit ook een bescherming van het ongebooren leven in;
- het recht op vrije ontwikkeling van de persoonlijkheid;
- het recht op vrije meningsuiting;
- het informatierecht en het verbod van censuur;
- het recht op vereniging;
- de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging;
- de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
- de onschendbaarheid van de woning;
- het geheime karakter van boodschappen;
- de beperking van de verzameling van gegevens door de overheid;
- de openbaarheid van bestuur;
- het recht om verzoekschriften bij de overheid in te dienen;
- de waarborgen tegen willekeurige vrijheidsontneming;
- het strafrechtelijk legaliteitsbeginsel;

- het beginsel dat niemand tegen zijn of haar wil kan worden overgebracht van de rechtsmacht van één rechtbank die aan hem of haar door de wet is toegekend, naar die van een andere rechtbank;
- het vermoeden van onschuld;
- het beginsel dat niemand een tweede keer mag worden vervolgd of veroordeeld voor een misdrijf waartoe hij of zij reeds veroordeeld of vrijgesproken werd;
- het recht om een zaak voor de rechtbank te brengen;
- het recht van beroep;
- de vrijheid van onderwijs;
- de eigendomswaarborgen;
- het recht om handelsactiviteiten te verrichten.

Daarnaast worden in de Vlaamse grondwet een aantal welomschreven taken geformuleerd. Het Vlaams Belang vindt dat de Vlaamse overheid de plicht heeft om cultuur en wetenschap in Vlaanderen te ondersteunen en tot bloei te brengen en het rijke historische en culturele erfgoed te beschermen.

Daarnaast moet de overheid een beleid voeren waarbij het welzijn van alle Vlamingen wordt nagestreefd. De bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid, en de bevordering van voldoende en kwaliteitsvolle woongelegenheden zijn even belangrijke richtlijnen voor de Vlaamse overheid.

IV. DE DIRECTE DEMOCRATIE

Als nationalistische en democratische politieke partij is het Vlaams Belang een groot voorstander van de directe democratie, onder meer via het referendum. Het Vlaams Belang vindt immers dat het Vlaamse volk een zo groot mogelijke invloed op de politieke besluitvorming dient uit te oefenen en dat de Vlaamse politici over bepaalde zeer belangrijke onderwerpen geen beslissingen mogen nemen zonder dat de bevolking daarover haar mening heeft kunnen geven. Het is voor ons vanzelfsprekend dat bepaalde beslissingen die diep ingrijpen in het maatschappelijk leven ook als het ware door die samenleving gedragen worden. Het maximaliseren van de politieke participatie van de bevolking en van de legitimiteit van de politieke besluitvorming zijn dus voor ons de belangrijkste oogmerken in het kader van deze discussie.

Volgens het Vlaams Belang moet het overheidsoptreden maximaal democratisch gelegitimeerd zijn. De mensen vinden de beslissingen die ze zelf nemen uiteraard legitiemer dan deze die gemaakt werden door verre politici: rechtstreekse beslissingen in referenda hebben een legitimiteit waaraan onrechtstreekse beslissingen van verkozen vertegenwoordigers niet kunnen tippen. Dit is een aspect dat nog belangrijker wordt naarmate duidelijk wordt hoe de denkbeelden van de heersende politieke klasse, bijvoorbeeld inzake immigratie, drugs, criminaliteit en ook directe democratie, soms zeer sterk verschillen van wat er onder de bevolking leeft.

Bovendien stellen we vast dat de partijen en de politici al te dikwijls bereid zijn om hun programma en verkiezingsbeloften weer op te bergen in ruil voor regeringsdeelname. Overigens is het zo dat mensen in grotere getale stemmen wanneer ze zich rechtstreeks over zakelijke kwesties (bijvoorbeeld het stemrecht voor vreemdelingen of het gedoogbeleid ten aanzien van cannabisgebruik) kunnen uitspreken dan wanneer ze enkel kandidaten naar het parlement kunnen sturen. Daardoor ontstaat een (her)activering van de politieke belangstelling van de bevolking.

De stelling dat de bevolking minder verantwoordelijk en minder bekwaam zou zijn dan de verkozen politici is niet alleen fundamenteel antidemocratisch, maar ook pertinent onjuist. De ervaring leert dat mensen juist met een groter verantwoordelijkheidsgevoel

omspringen met openbare fondsen en eerlijker zijn in het betalen van hun belastingen als zij zelf mee over de inkomsten en bestedingen van de overheid beslist hebben. Dat is heel wat anders dan de meer dan 250 miljard euro overheidsschuld waarmee de ‘verantwoordelijke politici’ de bevolking hebben opgezadeld en waardoor vele noodzakelijke investeringen niet mogelijk zijn.

Het is dus duidelijk dat het representatieve stelsel in vele gevallen onvoldoende waarborgen biedt opdat de wil van de meerderheid, hetgeen toch de essentie van een democratie is, gewaarborgd en gerespecteerd wordt.

Het hoofdstuk over het referendum wordt opgenomen in titel IV: De machten.

In het enig artikel van het eerste hoofdstuk (‘Het Vlaamse volk’) wordt vooreerst gesteld dat het Vlaamse volk de hoogste macht uitoefent via de door hem verkozen vertegenwoordigers in het parlement én door deelname in referenda. De inschrijving van de volkssoevereiniteit is zowel vanuit nationalistisch als democratisch oogpunt een interessante en wenselijke zaak: in dit verband kan verwezen worden naar hoofdstuk III van de Estse Grondwet en artikel 3, eerste lid, van de Franse Grondwet.

Het referendum, dat wordt opgenomen in een tweede hoofdstuk, kan georganiseerd worden op nationaal en op gemeentelijk niveau. Op nationaal niveau kan op vraag van 100.000 kiesgerechtigden of minstens één derde van het totale aantal leden van het parlement een grondwets-, wetgevings- of verdragsreferendum worden gehouden onder het Vlaamse volk. In de gemeente kan een referendum worden gehouden op verzoek van minstens één derde van het totaal aantal leden van de gemeenteraad ofwel 10% van de gemeenteraadskiezers.

V. DE MACHTEN EN HUN VERHOUDING

A. *Het parlement*

De wetgevende macht berust bij het Vlaams Parlement als vertegenwoordiger van het Vlaamse volk. Het parlement is een éénkamerparlement dat bestaat uit 124 leden die volgens algemene, rechtstreekse en geheime verkiezingen worden verkozen volgens het stelsel van evenredige vertegenwoordiging. Het parlement wordt voor een periode van vijf jaar verkozen, maar ook buitengewone parlementsverkiezingen zijn mogelijk. Het Vlaams Parlement is dus geen legislatuurparlement en kan vroegtijdig ontbonden worden.

De leden van het Vlaams Parlement zijn niet gerechtelijk vervolgbaar voor hetgeen zij in de plenaire of commissievergaderingen hebben gezegd of schriftelijk hebben ingediend. Er wordt hun dus een beperkte immuniteit gegarandeerd.

Verder zijn de vergaderingen van het parlement openbaar en geschiedt ook de stemming in het openbaar. De uitzonderingen op deze regel worden tevens in de grondwet ingeschreven. De kieskringen, de procedure voor de verkiezing van het parlement, de verkiesbaarheidsvoorwaarden, het stelsel van onverenigbaarheden en de vergoeding van de parlementsleden worden wettelijk geregeld.

Het is belangrijk dat de positie van de parlementsleden, als vertegenwoordigers van het volk, versterkt wordt. Daarom moeten ze bijvoorbeeld de mogelijkheid hebben om het vertrouwen in individuele ministers op te zeggen en ook een ter zake doend antwoord te krijgen van de betreffende minister.

B. De president

De president is het staatshoofd van Vlaanderen.

Deze president heeft een veeleer ceremoniële functie, naar het voorbeeld van de Duitse president, en wordt rechtstreeks verkozen door het volk voor vijf jaar. Hij is slechts één keer herkiesbaar. Het aantal kandidaten voor een presidentsverkiezing is onbeperkt. Voorwaarde is wel dat iedere kandidaat de handtekeningen van minstens 50.000 kiesgerechtigden heeft verzameld.

De president heeft de bevoegdheid om Vlaanderen op internationaal vlak te vertegenwoordigen en de volkenrechtelijke verdragen in naam van de republiek te ondertekenen. Verder benoemt en ontslaat hij de eerste minister, de ministers en de officieren en onderofficieren van het leger en benoemt hij de justitiekanselier.

Elke presidentiële akte of elk presidentieel besluit moet mee worden ondertekend door de eerste minister of door de bevoegde minister zodat de president altijd politiek gedekt is.

Uiteraard staat het staatshoofd niet boven de wet zoals de huidige Saksen-Coburgs voor wie geldt dat de 'kroon niet ontbloomt mag worden'. Indien de president een inbreuk pleegt op de wet of de grondwet in de uitoefening van zijn functie kan het parlement de zogenaamde afzettingprocedure voor het Grondwettelijk Hof inleiden. In geval van afzetting, ontslag of een beslissing van het parlement dat de president niet meer in staat is zijn functie uit te oefenen om gezondheidsredenen, worden zijn functies tijdelijk waargenomen door de voorzitter van het parlement, wiens mandaat dan wordt geschorst.

C. De regering

De uitvoerende macht berust bij de regering. Deze regering telt ten minste vier en ten hoogste negen leden, waaronder de eerste minister. Een inflatie van ministerposten dient immers vermeden te worden.

Essentieel in een rechtsstaat is dat de overheden onderworpen zijn aan het recht. Zo oefent de regering haar rechten en bevoegdheden uit op grond van en binnen het kader van de grondwet en de wet.

D. De rechterlijke macht

De rechtspraak wordt enkel uitgeoefend door de rechtbanken. De oprichting van uitzonderingsrechtbanken, in welke vorm ook, is derhalve verboden.

Ter vrijwaring van hun onafhankelijkheid worden de rechters voor het leven benoemd. Ze mogen enkel door een rechterlijke uitspraak afgezet worden.

Het is een essentieel beginsel van een rechtsstaat dat de rechtszittingen en de uitspraak van vonnissen en arresten in het openbaar gebeuren.

De organisatie van het gerechtelijke apparaat – de verschillende soorten rechtbanken, hun respectieve bevoegdheden, hun werkwijze – wordt wettelijk bepaald. Het Hof van Verbreking toetst de beslissingen van de rechtbanken in laatste aanleg aan de wet en doet geen uitspraak over de grond van de zaak. De Raad van State, die tot de rechterlijke macht behoort, is het hoogste administratieve rechtscollege dat de uitvoerbare overheidsbeslissingen vernietigt indien die indruisen tegen de wet.

Aangezien het Vlaams Belang zich verzet tegen het herleiden van het Openbaar Ministerie tot een louter werktuig van de minister van Justitie en tot een politiek instrument, wensen wij de (relatieve) onafhankelijkheid van het Openbaar Ministerie sterker te benadrukken.

Ook wensen wij de controle op de rechterlijke macht te handhaven via een Hoge Justitieraad, maar die mag zich niet inlaten met het benoemingsbeleid. Ter zake pleit het Vlaams Belang voor het gedecentraliseerde Nederlandse model.

E. Grondwettelijk Hof

In Vlaanderen wordt een Grondwettelijk Hof opgericht. Dat hof waakt erover dat de grondwettelijke rechten van de Vlamingen geëerbiedigd worden en doet uitspraak over bevoegdheidsconflicten tussen de verschillende machten. Het Grondwettelijk Hof is ook bevoegd om de president af te zetten.

VI. HET LOKALE ZELFBESTUUR

Het Vlaams Belang is gewonnen voor een doorgedreven toepassing van het subsidiariteitsbeginsel. Volgens ons moeten de gemeenten in essentie bevoegd zijn voor de typisch plaatselijke aangelegenheden. Zij moeten belastingen kunnen heffen en innen ter financiering van gemeentelijke taken. Vanzelfsprekend dient op de gemeenten een toezicht door een hogere overheid te worden uitgeoefend. Beslissingen van gemeentelijke overheden mogen immers niet tegen de wet of het algemeen belang ingaan.

Voor het Vlaams Belang moet er een tussenniveau georganiseerd worden tussen de gemeenten en de Vlaamse overheid zoals samenwerkingsverbanden tussen de gemeenten onderling.

VII. DE JUSTITIEKANSELIER

De instelling van de justitiekanselier is enkel in het Finse en Estse staatsrecht bekend. Het is een ambtenaar die het hoogste toezicht uitoefent op de grondwettelijkheid van elke wet of elk besluit dat wordt uitgevaardigd. Indien deze ambtenaar van oordeel is dat de uitvaardiging van een wet, een besluit van de regering of van een gemeente tegen de grondwet of tegen een wet ingaat en de betreffende ‘overheid’ – in de ruimste betekenis van het woord – weigert om het betreffende besluit aan te passen, dan legt de justitiekanselier het ‘dossier’ voor aan het Grondwettelijk Hof dat dan die wet of dat besluit kan vernietigen.

VIII. DE RECHTEN VAN DE BRUSSELSE FRANSTALIGEN

Brussel is de hoofdstad van Vlaanderen. De 19 Brusselse gemeenten vormen evenwel een tweetalig gebied waarbinnen de Franstaligheid beschermd wordt. De Brusselse Franstaligen zijn in een onafhankelijk Vlaanderen volwaardige Vlaamse staatsburgers met dezelfde rechten en plichten. Daarnaast wordt hun aparte identiteit door bijzondere waarborgen op taalkundig en cultureel vlak en op onderwijsvlak gegarandeerd.

In Brussel wordt een Raad van de Brusselse Franstaligen/Conseil des Francophones de Bruxelles opgericht die bevoegd is voor Franstalige culturele aangelegenheden en voor de organisatie van Franstalig onderwijs in Brussel.

IX. FINANCIËN EN BEGROTING

Buiten de klassieke bepalingen wordt in de Vlaamse grondwet het evenwicht tussen inkomsten en uitgaven verankerd als tegenpool van de Belgische situatie. De klassieke bepalingen zijn:

- het legaliteitsbeginsel: geen belasting ten behoeve van de nationale overheid tenzij door een wet;
- het éénjarigheidsbeginsel: over de belastingen wordt jaarlijks gestemd;
- geen vrijstelling, verhoging, vermindering van belasting, tenzij door een wet;
- het legaliteits- en éénjarigheidsbeginsel in de begrotingen: het parlement keurt jaarlijks de begroting goed en sluit de rekeningen af;
- het universaliteitsbeginsel: de begroting moet alle ontvangsten en uitgaven bevatten;
- het specialiteitsbeginsel: het parlement verleent geen globaal krediet aan de regering, maar een krediet dat verdeeld wordt ten voordele van specifieke doeleinden en beleidsdomeinen;
- de verplichting dat de regering tijdig de ontwerpen van begroting moet bezorgen aan de leden van het parlement, opdat het parlement zijn controlefunctie naar behoren kan vervullen;
- de grondwettelijke verplichting van het evenwicht tussen inkomsten en uitgaven: een dergelijke verplichting komt neer op een geïnstitutionaliseerd afscheid van het oude België met zijn wafelijzerpolitiek en met zijn meer dan 10.000 miljard frank overheids-schuld;
- de bepaling dat het Rekenhof belast is met het onderzoek, de controle en de vereffening van de rekeningen van de overheid.

X. VLAANDEREN EN DE EUROPESE UNIE: OVER DE BESCHERMING VAN DE NATIONALE IDENTITEIT

Het uitgangspunt is dat Vlaanderen rechtstreeks moet deelnemen aan de Europese besluitvorming én dat de democratische controle op het Vlaamse niveau moet gebeuren. In dat kader verdient het aanbeveling dat het Deense systeem van de parlementaire controle op het EU-beleid van de regering in de Vlaamse grondwet wordt opgenomen.

In praktisch alle grondwetten – zie bijvoorbeeld artikel 88, paragraaf 4, van de Franse Grondwet – is er immers weliswaar sprake van een informatierecht van het nationale parlement, maar enkel het Deense parlement (het Folketing) heeft een zeer grote invloed op het Deense EU-beleid. Volgens de procedure die geldt voor de formulering van het Europese beleid van Denemarken is het zo dat de regering vooraf haar standpunt over onderwerpen en voorstellen van regelgeving die ter sprake komen in de Raad van de EU moet voorleggen aan het Folketing, dit met haar eigen voorstel voor een Deense politiek ter zake. Na een discussie met de betrokken minister aanvaardt of verwerpt de Commissie Europese Aangelegenheden het voorstel of formuleert ze zelf een mandaat waarbinnen de regering in de Raad moet onderhandelen. De betreffende Deense minister moet in ieder geval binnen de grenzen van het mandaat blijven. Dat houdt in dat, indien geen resultaat binnen het mandaat van het Folketing bereikt kan worden, de minister terug naar het Folketing moet om een nieuw mandaat te verkrijgen. Indien de betreffende minister zich niet aan het mandaat houdt, kan een motie van wantrouwen worden ingediend. Om het systeem flexibel te houden worden de mandaten in het algemeen vrij ruim geformuleerd zodat de regering wat onderhandelingsruimte heeft.

Het systeem biedt een goed evenwicht tussen de invloed van het Folketing en de mogelijkheden van de regering om zich actief in de Europese besluitvorming te engageren. De Commissie Europese Aangelegenheden ontvangt alle voorstellen voor nieuwe Europese regelgeving van zodra deze in het Deens vertaald zijn, samen met een nota van het minis-

terie van Buitenlandse Zaken, waarin de gevolgen van de omzetting van de voorstellen op de Deense nationale wetgeving worden geschetst. Op die manier kan het Folketing natuurlijk reeds vroeg anticiperen. Deze procedure is nog niet in de Deense Grondwet ingeschreven, maar wordt algemeen als een constitutioneel principe aanvaard.

Wat betreft de overdracht van bevoegdheden naar het Europese niveau moet verwezen worden naar artikel 6, derde lid, van het Verdrag betreffende de Europese Unie waarin wordt gesteld dat de Europese Unie de nationale identiteit van haar lidstaten moet eerbiedigen. Deze bepaling moet geïnterpreteerd worden als een soevereiniteitsgarantie en vormt als het ware het Europese verlengstuk van beperkingen op soevereiniteitsoverdrachten die in de nationale grondwetten zijn vervat. Deze beperking op de soevereiniteitsoverdracht wordt in de Vlaamse grondwet zowel in titel I (Grondslagen) als in titel IX (De Europese Gemeenschappen en de Europese Unie) van de Proeve van grondwet van de Republiek Vlaanderen opgenomen.

XI. INTERNATIONALE BETREKKINGEN EN LANDSVERDEDIGING

De Vlaamse Regering voert de buitenlandse politiek en onderhandelt de verdragen die met buitenlandse mogendheden worden afgesloten. Daarbij wordt het parlement telkens geïnformeerd over verdragsontwerpen en over voorstellen en initiatieven die in internationale organisaties worden gedaan.

Naar Iers en Deens voorbeeld krijgt het Vlaamse volk ook hier medezeggenschap. Internationale verdragen waarbij bevoegdheden worden overgedragen aan internationale instellingen worden onder de opschortende voorwaarde van een referendum ondertekend.

XII. HERZIENING VAN DE VLAAMSE GRONDWET

De Vlaamse grondwet is enkel herzienbaar na een voorafgaande herzieningsverklaring. Na de herzieningsverklaring wordt het parlement van rechtswege ontbonden. Het nieuw samengestelde parlement kan de betreffende bepalingen enkel wijzigen indien minstens twee derde van haar leden aanwezig zijn en indien deze wijziging door ten minste twee derde van het aantal aanwezige parlementsleden is goedgekeurd.

Joris VAN HAUTHEM
Filip DEWINTER
Gerda VAN STEENBERGE
Marijke DILLEN

VOORSTEL VAN RESOLUTIE
PROEVE VAN GRONDWET
VAN DE REPUBLIEK VLAANDEREN

Preambule

Het Vlaamse volk,

zich bewust van zijn eeuwenlange ontvoogdingsstrijd, die geleid heeft tot de oprichting van een eigen onafhankelijke en soevereine staat,

een staat die berust op het beginsel van het zelfbeschikkingsrecht der volkeren,

een vreedzame staat die zich inpast in de Europese samenwerking en die zich tot doel stelt om de vooruitgang en het welzijn van de huidige en toekomstige generaties van Vlamingen te garanderen,

een staat die berust op de beginselen van vrijheid, rechtvaardigheid en recht, en waarin elk individu het recht heeft om zijn persoonlijke geluk na te streven,

een staat die zich tot doel stelt om de bescherming en de bloei van de Nederlandse taal en cultuur te waarborgen en in dat kader streeft naar een zo hecht mogelijke samenwerking met Nederland,

het Vlaamse volk, zelf beschikkend over zijn eigen interne democratische staatkundige ordening,

vaardigt de volgende grondwet uit:

Grondwet

Titel 1. Grondslagen

Artikel 1. Vlaanderen is een democratische republiek waarin de hoogste macht uitgaat van het volk. De soevereiniteit van de Republiek Vlaanderen is ondeelbaar en onvervreemdbaar.

Art. 2. De fundamentele beginselen van de Vlaamse Republiek zijn:

- de fundamentele rechten en vrijheden van elk individu zoals erkend in de internationale verdragen en zoals ingeschreven in deze grondwet;
- de beginselen van de democratische rechtsstaat;
- de verdeling van de drie statelijke functies over de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht en het beginsel van de scheiding van deze machten;
- de vrije oprichting, de gelijke behandeling en het vrije politieke debat tussen politieke partijen;
- de bescherming van het eigendomsrecht;
- het principe van het lokale zelfbestuur volgens het subsidiariteitsbeginsel.

Art. 3. Een bijzondere wet, aangenomen met twee derde meerderheid van de stemmen van het totale aantal parlementsleden, kan bevoegdheden overdragen aan internationale en supranationale instellingen.

Art. 4. Het grondgebied van Vlaanderen is ondeelbaar. De grenzen van Vlaanderen zijn onschendbaar.

Elke wijziging van de grenzen van het grondgebied moet door twee derde van het totale aantal leden van het parlement goedgekeurd worden.

Art. 5. Vlaanderen heeft als wapenschild een leeuw van sabel op veld van goud, genageld en getongd van sabel.

Art. 6. Het vaandel van Vlaanderen is een leeuw van sabel op veld van goud, genageld en getongd van sabel.

Art. 7. Het volkslied van Vlaanderen is ‘De Vlaamse Leeuw’.

Art. 8. De hoofdstad van de Republiek Vlaanderen is Brussel.

Art. 9. De officiële taal van Vlaanderen is het Nederlands. De wet regelt het gebruik van de talen in het openbaar leven.

Art. 10. De indeling van het Vlaamse grondgebied in administratieve gebieden wordt door de wet geregeld.

Art. 11. Ieder kind waarvan minstens één van de ouders een Vlaams staatsburger is, heeft de Vlaamse nationaliteit door geboorte.

De voorwaarden en de procedures voor de verwerving, het verlies en de herverving van de Vlaamse nationaliteit worden door de wet geregeld.

Art. 12. Het huwelijk en het gezin genieten bijzondere bescherming. Het gezin is van fundamenteel belang voor het behoud en de groei van het volk en als grondslag van de volksgemeenschap.

Titel 2. Rechten en vrijheden

Art. 13. De Vlamingen genieten op gelijke wijze de in deze titel vermelde rechten en zijn onderworpen aan dezelfde plichten; zij alleen zijn tot de burgerlijke bedieningen benoembaar, behoudens de uitzonderingen die voor bijzondere gevallen door een wet kunnen worden gesteld.

Art. 14. Ieder is gelijk voor de wet. De rechten en vrijheden worden door de overheid zonder onredelijk onderscheid verzekerd.

Art. 15. Ieder heeft recht op leven en op geestelijke en lichamelijke integriteit.

Art. 16. Ieder heeft recht op de vrije ontwikkeling van zijn persoonlijkheid.

Art. 17. Ieder heeft recht op vrijheid van meningsuiting. Niemand mag gedwongen worden zijn of haar mening of zijn of haar overtuiging te veranderen. Niemand kan juridisch aansprakelijk worden gesteld om zijn of haar overtuiging.

Art. 18. Ieder heeft het recht om zijn of haar ideeën, meningen, overtuigingen en andere informatie door woord of tekening, in druk of met andere middelen te verspreiden. Dit recht kan enkel beperkt worden om de rechten en vrijheden, de gezondheid en de eer en reputatie van andere personen te beschermen.

Er mag geen censuur worden uitgeoefend.

Art. 19. Ieder heeft het recht om informatie te ontvangen.

Art. 20. Ieder heeft recht op vrijheid van vereniging en vergadering. Dit recht kan aan geen enkele preventieve maatregel worden onderworpen.

Art. 21. Ieder heeft het recht om zijn of haar godsdienst of levensovertuiging vrijelijk te belijden.

Art. 22. Ieder heeft recht op eerbiediging van zijn of haar privé- en gezinsleven.

Art. 23. De woning is onschendbaar; geen huiszoeking kan plaats hebben dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft.

Art. 24. Ieder persoon heeft recht op het geheime karakter van de boodschappen die naar hem of haar worden overgebracht.

De wet bepaalt de uitzonderingen.

Art. 25. De centrale en lokale overheden kunnen alleen informatie verzamelen voor de taken die hun door de wet zijn toebedeeld.

Ieder persoon heeft het recht om informatie te bekomen over zichzelf, gehouden door centrale en lokale overheden, in overeenstemming met de procedures zoals bepaald door de wet.

Art. 26. Ieder heeft het recht om verzoekschriften bij de overheid in te dienen.

Art. 27. Ieder heeft het recht op persoonlijke vrijheid en veiligheid.

Niemand kan worden vervolgd dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft.

Behalve bij ontdekking op heterdaad, kan niemand worden aangehouden dan krachtens een met redenen omkleed bevel van de rechter, dat moet worden betekend bij de aanhouding of uiterlijk binnen vierentwintig uur.

Art. 28. Geen feit is strafbaar dan volgens een daaraan voorafgegangene wettelijke strafbepaling.

Art. 29. Ieder wordt vermoed onschuldig te zijn tot hij of zij door een rechtbank wordt veroordeeld. Niemand mag worden veroordeeld tenzij zijn of haar schuld door een daartoe bevoegde rechtbank is vastgesteld.

Niemand mag tot een zwaardere straf worden veroordeeld dan diegene die van toepassing was op het moment van het misdrijf.

Niemand mag een tweede keer worden vervolgd of veroordeeld voor een misdrijf waartoe hij of zij reeds veroordeeld of vrijgesproken werd.

Art. 30. Ieder heeft het recht om een zaak voor de rechtbank te brengen indien zijn of haar rechten of vrijheden worden geschonden. De rechtbank verklaart iedere wet, rechtshandeling of procedure die de rechten en vrijheden schendt of op een andere manier tegen de grondwet ingaat, als ongrondwettelijk.

Art. 31. Ieder heeft het recht om in beroep te gaan tegen een individuele beslissing, uitgaande van een rechtbank, administratieve instelling of andere instantie die met een overheidstaak is belast.

Art. 32. Niemand kan tegen zijn of haar wil worden overgebracht van de rechtsmacht van één rechtbank die aan hem of haar door de wet is toegekend, naar die van een andere rechtbank.

Art. 33. Ieder heeft het recht om aanwezig te zijn tijdens zijn of haar proces. De gerechtszittingen zijn openbaar behalve in de gevallen die de wet bepaalt.

Art. 34. Het onderwijs is vrij.

Ieder heeft het recht op onderwijs en geniet onderwijs tot het einde van de leerplicht in de onderwijsinstelling van zijn of haar keuze.

Ieder heeft het recht om onderwijsinstellingen op te richten.

Om de vrije keuze te waarborgen is de Vlaamse overheid verplicht onderwijsinstellingen te subsidiëren en eigen onderwijsinstellingen op te richten.

Het door de Vlaamse overheid georganiseerde onderwijs is neutraal.

De wet regelt de organisatie, de erkenning en de subsidiëring van de onderwijsinstellingen.

Art. 35. Ieder heeft het recht op eigendom en het recht om ongestoord van zijn of haar eigendom te genieten. Een onteigening is enkel mogelijk indien het noodzakelijk is in het algemeen belang, in de gevallen en op de wijze door de wet bepaald en tegen een billijke en voorafgaande schadeloosstelling.

Art. 36. Ieder heeft het recht om handelsactiviteiten te verrichten binnen de grenzen door de wet bepaald.

Titel 3. Taken van de overheid

Art. 37. De Vlaamse overheid ondersteunt en streeft de bloei na van de Nederlandse taal en cultuur in Vlaanderen en beschermt het historische en culturele erfgoed.

Art. 38. Het algemene welzijn, de bestaanszekerheid en de spreiding van de welvaart over het Vlaamse volk zijn voorwerp van zorg van de overheid.

De wet stelt de regelen omtrent de aanspraken op sociale uitkeringen door de overheid vast.

Art. 39. De overheid stelt zich tot doel het leefmilieu te beschermen en te verbeteren en de volksgezondheid te bevorderen.

Art. 40. De overheid voert een beleid dat gericht is op voldoende en kwaliteitsvolle woon-gelegenheid.

Titel 4. De machten

Hoofdstuk 1. Het Vlaamse volk

Art. 41. Het volk oefent de hoogste macht uit door de door haar verkozen vertegenwoordigers in het parlement en door haar deelname aan referenda.

Hoofdstuk 2. Het referendum

Art. 42. Op vraag van 100.000 kiesgerechtigden of minstens een derde van het totale aantal leden van het parlement wordt een grondwets-, wetgevings- of verdragsreferendum gehouden onder het Vlaamse volk.

De uitslag van dit referendum is bindend voor de overheid.

De wet bepaalt de nadere regelen.

Art. 43. Op vraag van minstens een derde van het totale aantal leden van de gemeenteraad of van 10% van de gemeenteraadskiezers wordt een referendum gehouden onder de bevolking van een gemeente.

De uitslag van dit referendum is bindend voor de gemeentelijke overheid.

De wet bepaalt de nadere regelen.

Hoofdstuk 3. Het parlement

Art. 44. De wetgevende macht berust bij het parlement als vertegenwoordiger van het Vlaamse volk. De organisatie en werking van het parlement worden door een reglement geregeld.

Art. 45. Het parlement telt 124 leden, die volgens algemene, rechtstreekse en geheime verkiezingen worden verkozen volgens het stelsel van evenredige vertegenwoordiging. Iedere Vlaamse staatsburger die de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt en die niet verkeert in een van de gevallen van uitsluiting zoals bij de wet bepaald, heeft stemrecht. De stemming is geheim.

De wet bepaalt de kieskringen, de procedure voor de verkiezing van het parlement, de verkiesbaarheidsvoorwaarden, het stelsel van onverenigbaarheden en de vergoeding van parlementsleden.

Art. 46. Het parlement wordt voor een periode van vijf jaar verkozen.

De voorzitter van het parlement ontbindt het parlement wanneer het parlement, bij absolute meerderheid van het aantal leden:

- hetzij een motie van vertrouwen in de regering verwerpt en niet binnen een termijn van drie dagen, te rekenen van de dag van de verwerping van de motie, een opvolger voor de eerste minister voor benoeming aan de president voordraagt;
- hetzij een motie van wantrouwen tegen de regering aanneemt en niet tegelijk een opvolger voor de eerste minister voor benoeming aan de president voordraagt.

Over moties van vertrouwen en wantrouwen kan niet vroeger worden gestemd dan twee dagen volgend op de indiening van de motie.

Het ontbindingsbesluit bevat de oproeping van de kiezers binnen veertig dagen. De eerste zitting van een nieuw verkozen parlement vindt plaats binnen een termijn van tien dagen na de afkondiging van de verkiezingsuitslagen.

Na de vernieuwing van het parlement neemt de regering ontslag.

Art. 47. Het parlement kan de aanwezigheid van de ministers vorderen.

De parlementsleden hebben het recht om vragen te stellen aan de ministers, die op een ter zake doende manier moeten antwoorden.

Het parlement heeft het recht van onderzoek. De wet regelt deze bevoegdheid.

Art. 48. De vergaderingen van het parlement zijn openbaar. Op verzoek van minstens tien parlementsleden kan het parlement met minstens twee derde van zijn leden beslissen met gesloten deuren een bepaald onderwerp te bespreken.

Bij de beraadslaging van het parlement over de inbeschuldigingstelling van een minister en over de schorsing van een gerechtelijk onderzoek of de tenuitvoerlegging van een strafrechtelijke veroordeling met betrekking tot een parlements lid wordt met gesloten deuren vergaderd.

Art. 49. Het parlement kiest uit zijn leden een voorzitter en twee ondervoorzitters die de activiteiten van het parlement coördineren in overeenstemming met het betreffende reglement.

Art. 50. Een parlements lid kan niet worden vervolgd, aangehouden, opgesloten of aan enig onderzoek onderworpen naar aanleiding van een stem of een mening die hij of zij in de uitoefening van zijn of haar functie heeft uitgebracht.

Art. 51. Een parlements lid is onschendbaar.

Een parlements lid kan enkel strafrechtelijk vervolgd worden met toestemming van minstens twee derde van het totale aantal leden van het parlement, tenzij hij of zij op heterdaad aangehouden wordt.

Het parlement kan beslissen dat een gerechtelijke procedure of de tenuitvoerlegging van een strafrechtelijke veroordeling wordt geschorst voor een bepaalde duur met het oog op de werkzaamheden van het parlement.

Hoofdstuk 4. De president

Art. 52. De president is het staatshoofd van Vlaanderen.

Art. 53. De president wordt verkozen door het volk op basis van het algemeen, gelijk, rechtstreeks en geheim kiesrecht voor een ambtsperiode van vijf jaar.

Iedere kiesgerechtigde persoon die zijn woonplaats heeft in Vlaanderen en tenminste de vijf voorafgaande jaren in Vlaanderen heeft gewoond mag als president worden verkozen.

Een aansluitende tweede ambtstermijn is slechts eenmaal mogelijk.

Art. 54. Iedere Vlaamse staatsburger die de voorwaarden bepaald in artikel 53 van de grondwet vervult en de handtekeningen van minstens 50.000 kiesgerechtigden heeft verzameld, wordt ingeschreven als presidentskandidaat.

Het aantal presidentskandidaten is onbeperkt.

Art. 55. De presidentsverkiezingen vinden plaats op de laatste zondag, twee maanden vooraleer de ambtstermijn van de president afloopt. De wet regelt de wijze van verkiezing.

Art. 56. Bij zijn ambtsaanvaarding legt de president de volgende eed af, in handen van de voorzitter van het parlement en in aanwezigheid van de leden van het parlement:

“Ik beloof op mijn eer, dat ik het Vlaamse volk trouw zal dienen, en de grondwet van de Vlaamse Republiek zal naleven.”.

Art. 57. Het presidentschap is onverenigbaar met enig ander openbaar ambt of mandaat, evenals met een bezoldigd of winstgevend beroep.

Een persoon die tot president wordt verkozen moet zijn of haar lidmaatschap van en activiteiten in politieke partijen en organisaties stopzetten.

Art. 58. De president vertegenwoordigt de republiek op internationaal vlak en ondertekent de volkenrechtelijke verdragen in naam van de republiek alvorens ze aan het parlement ter ratificatie voor te leggen.

De president neemt de geloofsbrieven van de ambassadeurs van andere staten in ontvangst.

Art. 59. De president benoemt en ontslaat de eerste minister, de ministers, en de officieren en onderofficieren van het leger van de republiek en benoemt de justitiekanselier.

Art. 60. De president bekrachtigt en kondigt de wetten af.

Art. 61. Geen akte noch besluit van de president is geldig, tenzij medeondertekend door de eerste minister of de bevoegde minister. Dit geldt niet voor de benoeming en het ontslag van de eerste minister en de gehele regering.

Art. 62. In het geval van afzetting of ontslag van de president of na een beslissing van het parlement dat de president, om gezondheidsredenen, niet meer in staat is om zijn of haar functie uit te oefenen, worden de functies van de president tijdelijk waargenomen door de voorzitter van het parlement.

Gedurende de periode dat de voorzitter van het parlement de taken van de president vervult, wordt zijn mandaat van voorzitter geschorst.

In deze gevallen kondigt het parlement binnen tien dagen presidentsverkiezingen aan die moeten worden gehouden binnen twee maanden. Indien het parlement niet kan bijeenkomen wordt de verkiezing aangekondigd door de regering.

Art. 63. Het parlement kan de president wegens een schending van de grondwet of een wet in de uitoefening van zijn functie voor het Grondwettelijk Hof dagen. Het initiatief tot een afzettingsprocedure moet van tenminste één vierde van de leden van het parlement uitgaan. Het besluit tot het starten van een afzettingsprocedure wordt genomen door ten minste twee derde van het aantal leden van het parlement.

Indien het Grondwettelijk Hof vaststelt dat de president zich schuldig heeft gemaakt aan een schending van de grondwet of een wet, kan hij of zij afgezet worden.

Hoofdstuk 5. De regering

Art. 64. De uitvoerende macht berust bij de regering, die ten minste vier en ten hoogste negen ministers telt, waaronder de eerste minister.

Art. 65. De regering oefent haar rechten en bevoegdheden uit op grond van en binnen het kader van de grondwet en de wet.

Art. 66. De ministers zijn verantwoordelijk tegenover het parlement.

Art. 67. Ministers worden voor misdrijven die zij zowel in als buiten de uitoefening van hun ambt hebben gepleegd, uitsluitend berecht door het daartoe bevoegde Hof van Beroep. De wet bepaalt op welke wijze tegen hen in rechte wordt opgetreden, zowel bij de vervolging als bij de berechting.

Art. 68. De regering biedt haar ontslag aan de president aan wanneer het parlement, bij absolute meerderheid van haar leden, een motie van wantrouwen aanneemt die een opvolger voor de eerste minister aan de president voordraagt, of een opvolger voor de eerste minister voor benoeming aan de president voordraagt binnen drie dagen na het verwerpen van een motie van vertrouwen. De president benoemt de voorgedragen opvolger tot eerste minister, die in functie treedt op het ogenblik van de eedaflegging van de nieuwe regering.

Art. 69. De regering kan op ieder ogenblik nieuwe parlementsverkiezingen uitschrijven.

Hoofdstuk 6. De rechterlijke macht

Art. 70. De rechtspraak wordt enkel uitgeoefend door de rechtbanken.

De rechtbanken zijn onafhankelijk en spreken recht in overeenstemming met de grondwet, de wetten en de internationale verdragen.

De oprichting van uitzonderingsrechtbanken, onder welke vorm ook, is verboden.

De wet regelt de organisatie van het Openbaar Ministerie, de rechtbanken en beroepshoven met hun bevoegdheden, hun samenstelling evenals hun werkwijze en procedure.

De jury wordt ingesteld voor politieke misdrijven, drukpersmisdrijven en voor de zwaarste criminele zaken.

Art. 71. Het Openbaar Ministerie is onafhankelijk in de individuele opsporing en vervolging. De minister van Justitie heeft het recht de vervolging te bevelen en werkt samen met de hoogste magistraten van het openbaar ministerie op basis van de strafwetgeving het opsporings- en vervolgingsbeleid uit.

De strafuitvoering gebeurt in overeenstemming met de wet en de rechterlijke uitspraken.

Art. 72. Het Hof van Verbreking toetst de beslissingen van de rechtbanken van laatste aanleg aan de wet maar oordeelt niet over de grond van de zaak.

Art. 73. De Raad van State of een afdeling daarvan doet als administratief rechtscollege uitspraak over de verenigbaarheid van uitvoerbare overheidsbeslissingen met de wet.

Art. 74. De magistraten worden voor het leven benoemd. Bekwaamheid en geschiktheid voor het ambt vormen daarbij de enige criteria. De benoemingsprocedure wordt bij wet geregeld.

Magistraten mogen enkel op basis van een rechterlijke uitspraak afgezet worden. Magistraten mogen geen enkele openbare functie of ambt, en geen enkel ander beroep uitoefenen.

Een functie in of lidmaatschap van een politieke partij is verboden. Een magistraat mag niet deelnemen aan politieke activiteiten.

Art. 75. De gerechtszaken worden zonder nodeloos uitstel en binnen een redelijke termijn behandeld.

De gerechtszittingen en de uitspraak van vonnissen en arresten geschieden in het openbaar, tenzij de openbaarheid gevaar oplevert voor de goede orde of de goede zeden.

Elk vonnis of arrest moet terdege gemotiveerd zijn.

Art. 76. Er bestaat voor heel Vlaanderen één Hoge Justitieraad.

De Hoge Justitieraad is paritair samengesteld enerzijds uit rechters en magistraten van het Openbaar Ministerie die rechtstreeks verkozen worden door hun gelijken onder de voorwaarden en op de wijze bij de wet bepaald, en anderzijds uit onafhankelijke experts, die aangesteld worden onder de voorwaarden en op de wijze bij de wet bepaald.

De Hoge Justitieraad oefent zijn bevoegdheden uit in volgende materies:

- 1° het geven van adviezen en voorstellen inzake de algemene werking en de organisatie van de rechterlijke orde;
- 2° het algemene toezicht op en de bevordering van het gebruik van de interne controle-middelen;
- 3° met uitsluiting van enige tuchtrechtelijke en strafrechterlijke bevoegdheid:
 - het ontvangen en behandelen van klachten inzake de werking van de rechterlijke orde;
 - het instellen van een onderzoek naar de werking van de rechterlijke orde.

Art. 77. Het Opperste Gerechtshof is het Grondwettelijke Hof en het hoogste rechtscollege van Vlaanderen. Het verklaart een wet nietig indien die in strijd is met de grondwet en doet uitspraak over de klachten van burgers die beweren door de overheid in hun grondrechten geschonden te zijn. Het Opperste Gerechtshof beslecht betwistingen omtrent de bevoegdheden van het parlement, de president, de regering en andere grondwettelijke instellingen.

De wet regelt de wijze van samenstelling van het Hof.

Leden van het Opperste Gerechtshof mogen gedurende tien jaar geen enkel politiek mandaat hebben uitgeoefend.

Titel 5. De justitiekanselier

Art. 78. De justitiekanselier is een ambtenaar die er op toeziet dat de regelgeving zoals aangenomen door het parlement, de regering en de lokale overheden, in overeenstemming is met de grondwet en de wet.

Indien de justitiekanselier van oordeel is dat een wet, een besluit van de regering of van een gemeente ingaat tegen de grondwet of een wet en de betreffende instelling weigert om de beslissing aan te passen, dan legt de justitiekanselier de beslissing voor aan het Grondwettelijk Hof dat die beslissing kan vernietigen.

De justitiekanselier wordt benoemd door de president op voorstel van het parlement voor een termijn van zeven jaar.

De justitiekanselier kan enkel door een rechterlijke beslissing afgezet worden.

Titel 6. Lokaal zelfbestuur

Art. 79. De gemeenten zijn bevoegd voor de gemeentelijke aangelegenheden. De wet omschrijft deze aangelegenheden alsook de wijze waarop de gemeenten kunnen samenwerken.

Art. 80. Als vertegenwoordiging van de bevolking van een gemeente wordt de gemeenteraad verkozen volgens geheime, algemene en vrije verkiezingen voor een termijn van zes jaar. Elke Vlaamse staatsburger die de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt en die niet verkeert in een van de gevallen van uitsluiting zoals bij de wet bepaald, heeft zowel het recht om te kiezen als verkozen te worden.

Art. 81. De gemeenten hebben het recht om belastingen te heffen en te innen binnen de grenzen door de wet bepaald.

Art. 82. De wet organiseert het lokale zelfbestuur en het toezicht van de hogere overheid.

Titel 7. De rechten van de Brusselse Franstaligen

Art. 83. In Brussel zijn er twee officiële talen: het Nederlands en het Frans.

Art. 84. Er wordt een Raad van de Brusselse Franstaligen/Conseil des Francophones de Bruxelles opgericht die bevoegd is voor Franstalige culturele aangelegenheden en voor de organisatie van Franstalig onderwijs in Brussel.

De organisatie en de bevoegdheden van deze instelling worden door de wet geregeld.

Titel 8. Financiën en overheidsbegroting

Art. 85. Geen belasting ten behoeve van de nationale overheid kan worden geheven dan door de wet.

Art. 86. Over de belastingen ten behoeve van de nationale overheid wordt jaarlijks gestemd. De regels die ze invoeren, zijn slechts een jaar van kracht indien ze niet worden vernieuwd.

Art. 87. Geen vrijstelling, vermindering of verhoging van belasting kan worden ingevoerd dan door een wet.

Art. 88. Het parlement keurt jaarlijks de begroting goed en sluit de rekeningen af.

Het parlement heeft de bevoegdheid om in de loop van het jaar de begroting te wijzigen.

De wet regelt de procedure van voorbereiding en vaststelling van overheidsbegroting.

Art. 89. Alle ontvangsten en uitgaven moeten op de begroting en op de rekeningen worden gebracht, behoudens de uitzonderingen zoals bepaald bij wet.

Art. 90. De regering dient de ontwerpen van begroting met een algemene toelichting bij het parlement in, uiterlijk op 30 september van het jaar dat aan het begrotingsjaar voorafgaat.

Art. 91. Ieder jaar zijn in de begroting de inkomsten gelijk aan de uitgaven.

Voorgestelde amendementen op het ontwerp van begroting die een vermindering van de inkomsten of een vermeerdering van de uitgaven teweegbrengen, moeten door de voorstellers gestaafd worden met financiële berekeningen die de verminderde uitgaven of bronnen van inkomsten aanduiden.

In geval van buitengewone omstandigheden of voor kapitaaluitgaven, met name voor langetermijninvesteringen en overdrachten, kan hiervan door het parlement door een wet met bijzondere meerderheid worden afgeweken.

Art. 92. Het Rekenhof is belast met het onderzoek, de controle en het vereffenen van de rekeningen van de overheid. Het Rekenhof controleert of geen artikel van de uitgaven van de begroting wordt overschreden en geen overschrijving gebeurt. Het Rekenhof oefent tevens een algemeen toezicht uit op de verrichtingen met betrekking tot de vaststelling en de invordering van de door de overheid verkregen rechten, met inbegrip van de fiscale ontvangsten. Het Rekenhof is gemachtigd om daartoe alle nodige inlichtingen en bewijsstukken te verzamelen.

Titel 9. De Europese Gemeenschappen en de Europese Unie

Art. 93. Vlaanderen neemt deel aan de Europese Gemeenschappen en de Europese Unie, opgericht en versterkt door de opeenvolgende Europese verdragen waarbij de lidstaten vrijwillig bepaalde bevoegdheden hebben overgedragen. Deze Europese Unie is gebonden aan het subsidiariteitsbeginsel, aan de democratische beginselen van de lidstaten en dient de culturele verscheidenheid van de lidstaten in Europa te eerbiedigen.

Vlaanderen behoudt zich het recht voor om uit de Europese Unie te treden indien deze principes worden geschonden.

Art. 94. Met het oog op de stemhouding in de Raad van de Europese Unie legt de regering over elk voorstel van verordening, richtlijn en andere normatieve rechtshandelingen van de Europese Commissie haar standpunt aan het parlement voor. Het parlement legt het mandaat vast waarbinnen de regering in de Raad van de Europese Unie mag onderhandelen.

De wet regelt deze procedure.

Titel 10. Internationale betrekkingen en landsverdediging

Art. 95. De regering is belast met de buitenlandse politiek van de republiek en onderhandelt de internationale verdragen.

Art. 96. Internationale verdragen, waarbij bevoegdheden worden afgestaan aan een internationale instelling, worden onder de opschortende voorwaarde van een referendum ondertekend.

Art. 97. De regering informeert het parlement tijdig en volledig over haar internationale beleid.

Dat houdt in het bijzonder in dat:

- de regering aan het parlement kennis geeft van elk verdragsontwerp voor de ondertekening ervan;
- de regering aan het parlement kennis geeft van de voorstellen en initiatieven die in internationale organisaties worden gedaan.

Art. 98. Vlaanderen streeft naar een hechte samenwerking met Nederland.

Art. 99. De organisatie van de landsverdediging van de republiek, in vredes- en oorlogstijd, wordt geregeld door de wet.

Titel 11. Herziening van de Vlaamse grondwet

Art. 100. De Vlaamse grondwet is enkel herzienbaar na een voorafgaande herzieningsverklaring. Na de herzieningsverklaring wordt het parlement van rechtswege ontbonden. Het nieuw samengestelde parlement kan de betreffende bepalingen enkel wijzigen indien minstens twee derde van haar leden aanwezig zijn en indien deze wijziging door ten minste twee derde van het aantal aanwezige parlementsleden is goedgekeurd.

Joris VAN HAUTHEM
Filip DEWINTER
Gerda VAN STEENBERGE
Marijke DILLEN